

УДК 343

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v2.2025.12>**І. В. Глиняний**

доктор філософії, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
orcid.org/0000-0001-7573-1658

В. В. Марчук

асистент кафедри міжнародної та кримінальної юстиції
Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»
orcid.org/0000-0002-8545-9114

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дослідження охоплює питання організації та функціонування поліцейських підрозділів в умовах підвищеної загрози національній безпеці, зміни в системі управління та координації дій правоохоронних органів, а також адаптації правових та адміністративних процедур до нових умов. Особлива увага приділяється механізмам забезпечення громадської безпеки, підтриманню правопорядку, захисту прав і свобод громадян, а також взаємодії поліції з військовими структурами та органами державної влади. Дослідження спрямоване на виявлення проблемних аспектів та розробку рекомендацій щодо вдосконалення публічного адміністрування в цій сфері для підвищення ефективності роботи Національної поліції в умовах воєнного стану.

У ході дослідження розглядаються також питання кадрової політики в умовах воєнного стану, зокрема, в контексті підвищення їхньої готовності до дій в екстремальних умовах. Аналізується вплив воєнного стану на морально-психологічний стан поліцейських, а також на їхню взаємодію з цивільним населенням. Завдяки системному підходу до вивчення проблематики, а також використанню як теоретичних, так і емпіричних методів дослідження, робота сприяє глибшому розумінню особливостей публічного адміністрування Національної поліції України в умовах воєнного стану та формуванню науково обґрунтованих рекомендацій для підвищення ефективності її діяльності в надзвичайних ситуаціях.

В рамках дослідження аналізується протидія організованій злочинності а також діяльність Національної поліції України у сфері забезпечення кібербезпеки та протидії гібридній інформаційній війні в умовах воєнного стану, актуальність якої поступово зростає з розвитком сучасних інформаційних технологій.

У рамках роботи також аналізуються механізми контролю та підзвітності поліції під час воєнного стану, включаючи внутрішній моніторинг та взаємодію з міжнародними організаціями на підставі змін Закону України «Про Національну поліцію України». Дослідження висвітлює важливість прозорості та підзвітності в діяльності поліції для підтримки довіри громадян, особливо в умовах режиму воєнного стану.

Ключові слова: Національна поліція України, режим воєнного стану, публічне адміністрування, організована злочинність, кадрова політика, підвищення кваліфікації, кіберзлочинність.

Hlynianyi I. V., Marchuk V. V. PUBLIC ADMINISTRATION OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

The article covers the issues of organization and functioning of police units in conditions of increased threat to national security, changes in the system of management and coordination of actions of law enforcement agencies, as well as adaptation of legal and administrative procedures to new conditions. Particular attention is paid to the mechanisms of ensuring public safety, maintaining law and order, protecting the rights and freedoms of citizens, as well as the interaction of the police with military structures and state authorities. The study is aimed at identifying problematic aspects and developing recommendations for improving public administration in this area in order to increase the effectiveness of the work of the National Police under martial law.

In the course of the study, the issue of personnel policy in the conditions of martial law is also considered, in particular, in the context of increasing their readiness to act in extreme conditions. The impact of martial law on the moral and psychological state of police officers, as well as on their interaction with the civilian population, is analyzed. Thanks to a systematic approach to the study of the problem, as well as the use of both theoretical and empirical research methods, the work contributes to a deeper understanding of the peculiarities of the public administration of the National Police of Ukraine under martial law and the formation of scientifically based recommendations to increase the effectiveness of its activities in emergency situations.

Within the framework of the study, the fight against organized crime is analyzed, as well as the activities of the National Police of Ukraine in the field of ensuring cyber security and countering hybrid information warfare in the conditions of martial law, the relevance of which is gradually increasing with the development of modern information technologies.

The article also analyzes the mechanisms of control and accountability of the police during martial law, including internal monitoring and interaction with international organizations based on changes to the Law of Ukraine «On

the National Police of Ukraine». The study highlights the importance of transparency and accountability in police operations to maintain public trust, especially under martial law.

Key words: National Police of Ukraine, martial law, public administration, organized crime, personnel policy, professional development, cybercrime.

Постановка проблеми. У сучасних умовах військового конфлікту на території України, виникає нагальна потреба переосмислення підходів до публічного адміністрування, зокрема в діяльності Національної поліції України. Воєнний стан вимагає від правоохоронних органів ефективної адаптації до нових викликів, включаючи підтримання громадської безпеки, правопорядку та захисту прав громадян в умовах постійної загрози.

Основна проблема полягає у недостатньо розроблених механізмах та інструментах, які б забезпечували оперативне реагування Національної поліції на надзвичайні ситуації, пов'язані з військовими діями. Це включає як проблеми нормативно-правового забезпечення, так і питання кадрової підготовки, внутрішньої координації, взаємодії з іншими державними структурами та громадськістю.

Під час воєнного стану Національна поліція України стикається з багатьма проблемами на які повинна швидко реагувати, як протидія організованих злочинності, а також забезпечення кібербезпеки та протидії гібридній інформаційній війні в умовах воєнного стану, актуальність якої поступово зростає з розвитком сучасних інформаційних технологій.

Додатково ускладнює ситуацію необхідність дотримання прав і свобод людини під час здійснення поліцейських функцій, що в умовах воєнного стану може бути суттєво ускладнене. Існує ризик того, що без належних механізмів контролю та підзвітності поліція може зіткнутися з труднощами у забезпеченні належного балансу між необхідністю підтримання порядку і повагою до прав людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження про аналіз та вдосконалення публічного адміністрування Національної поліції України, її кадрової та організаційної діяльності заслуговують роботи вчених М.В. Ковалів, В.О. Іваха, Г.В. Атаманчука, А.П. Альохіна, О.М. Бандурки, К.Л. Бугайчука, М.О. Живки, О.В. Герасименко, Ю.В. Орлов, М.В. Коваліва, Н.Р. Нижника, О.Д. Оболенського, В.В. Сокурєнко, В.В. Доценко.

Метою статті є проведення комплексного аналізу особливостей публічного адміністрування Національної поліції України в умовах воєнного стану та розробка рекомендацій щодо вдосконалення її діяльності з метою підвищення ефективності підтримання громадської безпеки, правопорядку та захисту прав громадян. Стаття має на

меті виявити існуючі проблеми в організації та управлінні поліцейськими підрозділами в умовах військового конфлікту, а також запропонувати інноваційні підходи для адаптації правових, адміністративних та кадрових процесів поліції до викликів, що виникають в таких екстремальних умовах.

Виклад основного матеріалу. Національна поліція України відіграє ключову роль у забезпеченні громадського порядку та безпеки, захисті прав і свобод громадян, особливо в умовах нестабільності та зовнішніх загроз. З моменту введення воєнного стану на території України, перед правоохоронними органами постали нові виклики, які вимагають оперативного і ефективного реагування. Умови військового конфлікту суттєво змінюють контекст діяльності поліції, підвищуючи вимоги до організації роботи, координації з іншими державними структурами, а також до дотримання прав людини в ситуаціях надзвичайної важливості.

Сучасні реалії вимагають переосмислення існуючих підходів до публічного адміністрування поліції, адаптації правових і адміністративних механізмів до умов воєнного стану. Важливими стають питання забезпечення ефективної роботи поліції в умовах підвищеної загрози, підтримання морально-психологічного стану співробітників, а також налагодження комунікації з населенням та іншими силовими структурами. Недостатня підготовка системи публічного адміністрування до таких умов може призвести до негативних наслідків, як для правоохоронної системи, так і для суспільства в цілому.

Відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [1] та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2]. Співробітники Національної поліції України мають право вживати необхідних заходів для забезпечення оборони України. Також, в умовах воєнного стану органи Національної поліції України переходять на посилений режим несення служби.

Нещодавно народні депутати ухвалили Закон України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії режиму воєнного стану» [3].

Закон мав на меті оптимізацію діяльності Національної поліції України під час воєнного стану, зокрема треба звернути увагу на такі зміни в п. 36 статті 23 Закону України «Про Національну полі-

цію України». Відтепер за письмовим запитом в установленому законом порядку Національна поліція України безоплатно одержує від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання визначених цим Законом завдань та повноважень поліції, у тому числі стосовно військовополонених, у вигляді та у формі, що зазначені в такому запиті [4].

Також п. 39 який встановлює, що у межах визначеної законодавством компетенції Національна поліція України здійснює розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень [4].

Також згідно п. 42 та 43 здійснює співробітництво з Європейським поліцейським офісом (Європол) та діє як Національний контактний пункт між компетентними органами України та Європол [4].

Розширення повноважень також були з боку заходів для запобігання, виявлення та припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден над визначеною територією чи об'єктом із спеціальним режимом або над місцем здійснення спеціального поліцейського контролю, проведення операцій із припинення правопорушення [4].

Звичайно, під час воєнного стану Національна поліція України потребує розширення повноважень, але також одночасно з розширенням повноважень така посада потребує все більш кваліфікованих працівників, які зможуть використовувати такі повноваження без порушення демократичних принципів України, Конституції та інших міжнародних засад.

Додатковою проблемою вищезазначеної тези є також зміна в Законі «Про Національну поліцію України» стосовно того, що під час дії режиму воєнного стану атестування поліцейських не проводиться. Рішення про переведення поліцейських на іншу посаду приймає керівник відповідного підрозділу, беручи до уваги інтереси служби [4].

Звичайно, атестування працівників Національної поліції України під час воєнного стану є складним організаційним завданням, але проводити підвищення кваліфікації таких працівників та обов'язкове роз'яснення стосовно нових повноважень Національної поліції України під час воєнного стану є необхідною умовою підготовки працівників до праці в ймовірно екстрених умовах.

Тільки зазначені вище зміни в повноваженнях Національної поліції доводять те, що зазначений

державний орган є одним із основних органів державної влади в цивільному секторі, який захищає народ України під час режиму воєнного стану, у зв'язку з чим зростає потреба оптимізації його публічного адміністрування.

Це може стосуватися різноманітних сфер публічного адміністрування Національної поліції України, наприклад оптимізації психологічного стану працівників вищезазначеного державного органу. Протидія негативному інформаційно-психологічному впливу є новим, специфічним завданням психологічного супроводу працівників поліції і може забезпечуватися інтерактивними методами навчання.

Наприклад, розроблений тренінг «Інформаційно-психологічна безпека» у науковій праці В.В. Доценко «Особливості психологічного супроводу працівників поліції в умовах війни» може стати суттєво корисним для працівників Національної поліції України [5].

Як зазначає автор, це може призвести до розвитку навичок критичного мислення у поліцейських, навичок швидкої адаптації до екстрених умов та аналізу інформації, знання про дезінформацію, фейки, навичок протидії маніпуляціям свідомістю та поширення чуток, розвиток навичок протидії маніпулятивним впливам.

Інформаційна та ідеологічна боротьба є одним із головних напрямів впливу в умовах війни, тому психологічна праця з одним із найважливіших державних органів під час дії воєнного стану є суттєво корисною реформацією публічного адміністрування Національної поліції України у майбутньому.

Що стосується умов підготовки кваліфікованих кадрів, то Національна поліція України під час воєнного стану характеризується посиленням варіантом несення служби. Однак позитивною відмінністю в окремих органах та підрозділах поліції є виділення спеціальних підрозділів, група окремих поліцейських, які мають змогу підвищити свою професійну, фізичну та спеціальну підготовку і успішно здійснювати окремі види адміністративної діяльності. Прикладами можуть бути підрозділи спеціального призначення, групи спеціального хімічного захисту, снайпери, фахівці з відео фіксації та зв'язку [4].

Об'єктивно, такий підхід є найбільше ефективним, враховуючи, що не всі поліцейські регулярно використовують або застосовують зброю, спеціальні засоби чи фізичну силу. З метою підвищення ефективності протидії диверсіям та злочинам із застосуванням зброї, які можуть регулярно відбуватися на всій території України в умовах війни, доцільно до складу спеціальних підрозділів включати поліцейських, які мають найбільший досвід роботи у військовій сфері. Це зайвий раз доводить необхідність проведення навчання

працівників Національної поліції України, підвищення їх кваліфікації під час виконання обов'язків, а також можливо електронного тестування на знання нових реформаций в законодавстві стосовно поліцейською діяльності під час дії режиму воєнного стану за допомогою інформаційних технологій.

Під час режиму військового стану також зростає загроза з боку кіберзлочинності. Так, загальновідомо, що стабільна робота банківської справи, авіаперевезень, великих компаній та бізнесу в цілому базується на комунікації за допомогою електронних засобів. Стабільна робота підприємств і бізнесу в цілому базується на комунікації за допомогою електронних засобів, і це не зазначаючи працю державних органів України, які також є залежними від стабільності роботи інформаційних технологій.

Як зазначає І.Д. Казанчук та А.В. Колодотев згідно з офіційною статистикою, з 1998 по 2021 рік кількість виявлених кіберзлочинів зросла приблизно в 7,5 разів [6]. За час війни кількість злочинів, скоєних у кіберпросторі, зросла в двічі. Тому наявним викликом є оптимізація діяльності правоохоронних органів в умовах величезної кількості дезінформації, яка поширюється сьогодні, та швидке реагування на такі злочини.

Згідно з законом України «Про Національну поліцію України» поліція в установленому законом порядку протидіє злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури які загрожують безпеці населення та порушують функціонування систем життєзабезпечення, захищає інтереси об'єктів критичної інфраструктури, суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, запобігає та розкриває кіберзлочинність проти об'єктів критичної інфраструктури [4].

Звісно, протидія кіберзлочинності ще потребує вдосконалення з боку законодавства України в сфері підвищення кваліфікації працівників Національної поліції України, встановлення нових правових визначень стосовно віртуальних активів, дезінформації, кібер нападу з боку країн агресорів на інформаційний простір України, а також запровадження ефективних правових механізмів та інструкцій протидії таким негативним явищам.

Ще одним викликом під час публічного адміністрування органів Національної поліції України в умовах режиму воєнного стану є організована злочинність.

В умовах навантаження правоохоронної системи у зв'язку з режимом воєнного стану ризик будь-якої злочинності значно зростає, що вже було проаналізовано на прикладі кіберзлочинності, але окремою небезпекою є організована злочинність, що традиційно становить велику небезпеку для

прав і свобод громадян незалежною демократичною країни.

Національна поліція України завжди створювали як превентивні, так правозахисні заходи протидії організованої злочинності. Такий приклад можна простежити в науковій праці О.В. Герасименко та Ю.В. Орлова, де розглядалась проведена в кінці лютого 2022 року Департаментом стратегічних розслідувань, спільно з Головним слідчим управлінням Національної поліції та Офісом Генерального прокурора, безпрецедентної масштабної спеціальної операції з ліквідації діяльності наркокартелю в місті Кривий Ріг Дніпропетровської області. Для проведення заходів було задіяно понад 1200 правоохоронців. За результатами вказаної операції задокументовано діяльність злочинної спільноти «Двадцятівські», яка складалась з трьох злочинних організацій та шести організованих злочинних груп [7].

Такі приклади підтверджують потребу в вдосконаленні законодавства, зокрема з боку забезпечення регламентованої чіткої взаємодії між державними правоохоронними органами України, Національної поліції України, Департаментом стратегічних розслідувань та територіальними підрозділами Служби безпеки України, а також міжнародними організаціями, такими як Європол та Інтерпол.

Сучасна організована злочинність все більше буде використовувати сучасні технології, від ІТ до БПЛА, тому Національній поліції України завжди повинно буде реформувати свої підрозділи як задля превентивної діяльності, так і для реальної протидії таких загроз в комунікації з іншими державними органами України.

Висновки. В ході проведеного дослідження було проаналізовано основні виклики та особливості публічного адміністрування Національної поліції України в умовах воєнного стану. Виявлено, що ефективність роботи поліції в таких умовах значною мірою залежить від адаптації існуючих управлінських підходів до нових реалій, посилення координації з іншими державними структурами та забезпечення належного рівня підготовки особового складу. Поряд із цим, важливою складовою є дотримання прав і свобод громадян, навіть в умовах підвищеної загрози національній безпеці.

Аналіз нормативно-правової бази, що регламентує діяльність поліції під час воєнного стану, вказав на необхідність її вдосконалення з метою забезпечення більш гнучких і оперативних механізмів реагування на виклики, пов'язані з військовими діями. Особлива увага була приділена питанням внутрішньої організації роботи поліції, кадрової політики та морально-психологічного забезпечення співробітників, що є критично важливими для ефективного виконання завдань в екстремальних умовах.

На основі проведеного дослідження були сформульовані рекомендації щодо вдосконалення публічного адміністрування Національної поліції України, які включають розвиток правових інструментів, підвищення рівня підготовки поліцейських кадрів, оптимізація протидія кіберзлочинності, а також ефективна протидія організованої злочинності в умовах воєнного стану. Впровадження цих рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності роботи поліції, збереженню правопорядку та громадської безпеки, а також забезпеченню захисту прав і свобод громадян навіть в умовах надзвичайної ситуації.

Важливо також підкреслити, що в умовах воєнного стану поліція має не лише виконувати свої основні функції, але й діяти як важливий елемент національної стійкості, підтримуючи моральний дух населення та забезпечувати довіру громадян до державних інститутів. Ефективне публічне адміністрування Національної поліції в цей період є запорукою не тільки оперативної реакції на поточні виклики, але й довгострокової стабільності та безпеки в країні.

Література

1. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
2. Закону України «Про правовий режим воєнного стану», відомості Верховної Ради 2015, № 28, ст.250 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Закон України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2123-20#Text>.
4. Закон України «Про Національну поліцію України», відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
5. В.В. Доценко «Особливості психологічного супроводу працівників поліції в умовах війни», збірник тез всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму (м. Київ, 30 червня 2022 року) URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5467b19a-8360-4562-be49-522fe0e67566/content>.
6. І. Д. Казанчук та А. В. Колотовець «Організаційно-правові аспекти діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення кібербезпеки та протидії гібридній інформаційній війні в умовах воєнного стану» URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c9fe092a-3368-4409-9df1-8d6707919e98/content>.
7. О. В. Герасименко та Ю. В. Орлов «Проблеми протидії організованим злочинності в умовах війни: від актуальних викликів до стратегічного управління» вісник кримінологічної асоціації України. 2023. no1(28) URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/39/16>.